

Film

BESCHOUWING VROUWENHAAT IN BOLLYWOODFILMS

In India heeft het nationale debat over de groepsverkrachtingen een nieuwe zondebok gevonden: de Bollywoodfilm. Want zorgen die wulpse filmmeisjes niet voor een erg onvriendelijk vrouwbeeld? Sterren trekken alvast het boetekleed aan.

Door **Nina Schuyffel**

Bombay sexbombs

Op 29 december 2012 stuurde Shahrukh Khan, India's populairste acteur, deze tweet de wereld in: 'Verkrachting weerspiegelt seksualiteit zoals onze cultuur en maatschappij die heeft gedefinieerd. Het spijt me heel erg dat ik deel uitmaak van deze cultuur.'

De acteur reageerde op de *Delhi Gangrape*, die op dat moment wereldwijd het nieuws beheerste. Zes mannen verkrachtten een 23-jarige studente in een bus in New Delhi en lieten haar voor dood achter op straat. Twee weken later bezweek de vrouw in het ziekenhuis aan haar verwondingen.

'Het spijt me dat ik een man ben', twitterde Khan een paar uur na haar overlijden. De Brad Pitt van India, vooral bekend van zijn rollen als romantische held, richtte zich tot zijn vrouwelijke volgers. 'Ik beloof dat ik zal vechten met jullie stem.'

Niet eerder sprak een Indiase filmmaker zich zo expliciet uit over de positie van vrouwen in India. Khan riep voorzichtig de vraag op of Bollywoodfilms verantwoordelijk zouden kunnen zijn voor verkrachtingen. De acteur, over wie wordt gezegd dat hij meer fans heeft dan Tom Cruise, stond niet alleen in zijn denkwijze.

'Als filmmaker moet ik me afvragen of de industrie waartoe ik behoor medeverantwoordelijk zou kunnen zijn voor het propageren van deze mindset', schreef regisseur Farhan Akhtar dezelfde week in het tijdschrift *India Today*, doelend op de representatie van vrouwen in Bollywoodfilms.

'Helaas moet ik concluderen dat het antwoord ja is.'

Het was een wrange start van het jaar waarin de Indiase filmindustrie zijn 100ste verjaardag zou vieren. Sinds in 1913 de eerste zwart-witfilm in première ging, ontwikkelde Bollywood – een samentrekking van Bombay en Hollywood – zich tot een miljardenindustrie die jaarlijks zo'n duizend films produceert, het dubbele van zijn Amerikaanse tegenhanger.

Vorig jaar werden in India ruim 3 miljard bioscooptickets verkocht. De films zijn populair in het Midden-Oosten, Azië en Rusland en veroveren sinds enkele jaren ook publiek in het Westen. Adviesbureau Ernst & Young verwacht volgend jaar een omzet van 3,76 miljard euro. Ter vergelijking: de omzet van het veel rijkere Hollywood was in 2012 twee keer zoveel.

Het jubileumjaar van Bollywood gaat gepaard met pijnlijke cijfers over de positie van vrouwen in India. Vorig jaar riep de juridische nieuwsorganisatie Trustlaw het land uit tot slechtste plaats van alle G20-landen om als vrouw te wonen. Geschat wordt dat er elke twintig minuten een vrouw wordt verkracht. In de hoofdstad zijn sinds december 806 aangiften van verkrachtingen gedaan – honderd meer dan in heel 2012.

Het geweld tegen vrouwen in India is steeds vaker onderwerp van discussie. In Bombay heeft de politie maatregelen getroffen. Meer surveillance op straat en nachtelijke controles van busjes en taxi's moeten vrouwen beter beschermen. Vorige maand diende de gemeenteraad een voorstel in om wink-

'In Bollywood betekent nee geen nee. Mannen krijgen altijd hun zin, als ze maar achter vrouwen aan blijven jagen'

liers te verbieden etalagepoppen in lingerie neer te zetten, omdat die mannen zouden opwinden.

In de media wordt regelmatig de vraag opgeroepen in hoeverre Bollywoodfilms een deel van de schuld dragen. Films zouden te 'opgesekt' zijn, de traditionele Indiase waarden en normen ver te zoeken. Vrouwen zouden te veel als lustobjecten worden neergezet.

Een heet hangijzer zijn bijvoorbeeld de *item songs*, bedoeld om een film te promoten. In de videoclippen dansen schaarsgeklede vrouwen op liedjes met uitdagende teksten. 'I know you want it, but you never gonna get it', zingt een buikdansende actrice in *Sheila Ki Jawani* (letterlijk: Sheila's jeugdigheid), terwijl ze links en rechts mannen in gouden giletjes van zich afstoot.

In vergelijking met westerse films

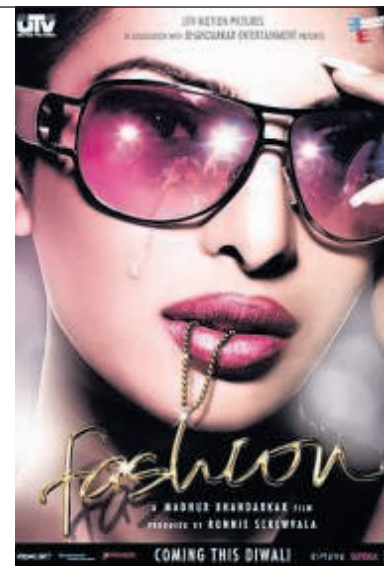
stelt het weinig voor. Een videoclip van Rihanna bevat meer drugs, bloot en seks dan een gemiddelde Bollywoodfilm. Maar volgens de Indiase feministe Urvashi Butalia gaat het propageren van vrouwenhaat verder dan alleen via uiterlijke vertoon. 'In Bollywood betekent nee geen nee', zei ze tegen *The Australian*. 'Mannen krijgen altijd hun zin, als ze maar achter vrouwen aan blijven jagen.'

Butalia wijst op de verkrachtingscènes die vanaf de jaren zeventig een vast onderdeel van Bollywoodfilms gingen vormen. Bekende, populaire acteurs vertolkten de rol van schurk in films als *Uljhan* (1975) en *Mera Jawab* (1985). Ze verkrachtten vrouwen om wraak te nemen en ze te onderwerpen aan hun autoriteit. Niet zelden ging een dergelijke scène in de bioscoopzalen gepaard met luid gejuich vanuit het publiek.

Urvashi Butalia heeft uitvoerig geschreven over genderstereotypering in zowel Indiase als westerse media en is als consultant betrokken bij mensenrechtenorganisatie Oxfam. De uitspraken van Khan en Akhtar waren voor haar een jubelmoment. 'Normaal gesproken zijn Bollywoodsterren alleen bezig met hun eigen carrière en geld verdienen', aldus de vrouwenrechtenactiviste.

Butalia was vooral blij omdat acteurs in India, meer nog dan in het Westen, een enorme invloed hebben op het publiek en daardoor onderwerpen bespreekbaar kunnen maken.

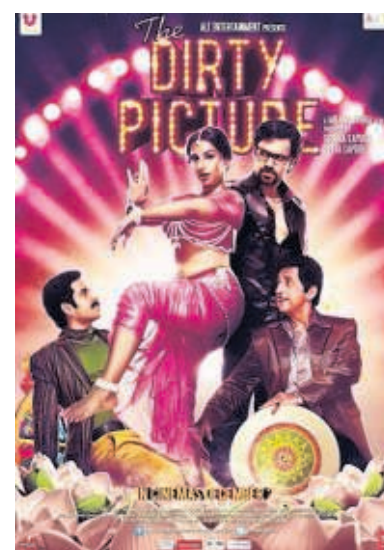
Een goed voorbeeld is Aamir Khan, een acteur die bekend werd in de jaren negentig en tientallen films en prijzen op zijn naam heeft staan. Sinds vorig

Fashion (2008)

Boom (2003)

The Dirty Picture (2008)

jaar stelt Khan in zijn eigen talkshow taboeonderwerpen aan de kaak. Niet alleen geweld tegen vrouwen, maar ook seksueel misbruik, abortus en corruptie komen voorbij.

Kijkcijfers wijzen uit dat zijn show elke zondag bijna eenderde van de huishoudens in India bereikt. Niet zonder succes: zijn aandacht voor illegale abortuspraktijken leidde tot een snellere vervolging van dokters in de deelstaat Rajasthan. In juni nodigde het parlement hem uit te komen praten over de gezondheidszorg in India.

Het zijn onderwerpen die in geen enkel opzicht tot zijn beroepsveld behoren. Toch krijgt Aamir Khan een grote mate van autoriteit toegewezen. In sep-